

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ НЕАКТИВНИХ ТИПІВ СЛОВОТВОРЕННЯ: УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКІ ТА АНГЛО-УКРАЇНСЬКІ ПАРАЛЕЛІ

А. Е. Левицький, А. В. Шелудько,

Київський національний університет ім. Т. Шевченка, м. Київ

Статтю присвячено розгляду особливостей відтворення неактивних типів словотворення в українській мові англійською та навпаки.

Метою є пошук відповідників для відображення неактивних способів словотворення. Для досягнення цієї мети аналізуються українсько-англійські та англо-українські переклади. Застосований підхід розвиває концепцію зіставних студій у функціональному аспекті, адже відповідники у перекладних текстах дозволяють виявити особливості використання мов, що порівнюються, у реальній взаємодії. Для доведення актуальності пошуків у цьому напрямі нами було використано аналіз неактивних способів словотворення, тобто таких, що є не характерними для однієї із зіставляваних мов.

Словотвір – це розділ мовознавства, який вивчає слова за способами і засобами їх творення та словотвірною структурою [1, с.20].

Словотвір розглядається в таких аспектах: функціональному [див., напр., 2], когнітивному [див., напр., 3;4], ономазіологічному [див., напр., 5; 6], семантичному [див., напр., 7; 8; 9]. Дослідження спираються на основні роботи з теорії словотвору [10; 11; 12; 13]. Серед англістів питання узуального словотворення розглядають Л.Ф. Омельченко [14; 15; 16; 17], М.М. Полюжин [3; 18; 19], О.Д. Мешков [8; 20; 21], П.В. Царев [22; 23; 24] А.Е. Левицький [2; 25], С.М. Єнікеєва [26], О.Л. Гармаш [27]; серед українців слід назвати Н.Ф. Клименко [28; 29;

30], Є.А. Карпіловську [30], В.О. Горпинич [31], О.А. Стишова [32], Л.Є. Азарову [33], М.Я. Плющ [1; 34], О.Б. Грещук [35], І.М. Думчак [36]. Українське й англійське словотворення розглядається також у дослідженнях зіставного характеру [25; 37; 38; 39; 40; 41; 42]. Однією з таких розвідок є праця Світлани Олексіївни Швачко, яку ми сьогодні вшановуємо.

Переважає більшість таких студій стосується окремих способів або навіть моделей словотворення. Наприклад, значна кількість студій присвячена складним словам [3; 8; 14; 18; 21; 33].

Аналізуючи активність словотвірних способів, ми спираємося на новітні дослідження української та англійської лексики кінця ХХ- початку ХХІ століть [27; 32; 36; 43; 44; 45; 46; 47; 48; 49]. Частина цих досліджень проведено на матеріалі мови засобів масової інформації [див., напр., 32; 45; 46; 47; 48]. На основі цих даних можна робити висновки про загальні тенденції в мові, оскільки „мова мас-медіа є своєрідним дзеркалом сучасної літературної мови” [50, с. 32]. Значна кількість лексичних одиниць, які вперше з'являються в мові ЗМІ, пізніше стають загальноживаними словами. Крім того, мова ЗМІ надзвичайно багата неологізмами та okazіоналізмами, на прикладі яких можна простежити нові тенденції у словотворенні.

Проблема перекладу одиниць, утворених окремими способами словотвору, частково розглядалася [6; 41; 51; 52; 53]. Проте проблема словотворення загалом, як узуального, так і okazіонального, не представлена в перекладацьких студіях, за винятком роботи З.Г. Прошиної [54]. Тому виникає потреба в комплексному дослідженні словотворення сучасних української та англійської мов у більш широкому - функціональному аспекті.

Існують різні класифікації способів словотворення, кожна з яких зумовлена метою й аспектом дослідження проблеми словотворення. Серед них поділ на основні й другорядні типи словотворення [55]; морфологічні й лексичні [27]; поділ на деривацію, словоскладання і фрагментацію [45]; морфологічний, синтаксичний та семантичний [39]; морфологічний, морфолого-синтаксичний та синтаксичний [25]; морфологічний, морфолого-синтаксичний, лексико-семантичний і лексико-синтаксичний [56, с. 23]. Окремі дослідження присвячені певному способу словотворення, зокрема багато дослідників вивчають складні слова [див. 8; 14; 29; 53; 57; 58], афіксальні утворення [15; 59; 60]. Також способи словотворення традиційно розглядають в аспекті утворення різних частин мови, в основному це стосується іменників, прикметників, дієслів і прислівників [12; 61; 62].

У деяких дослідженнях наголошується на продуктивності або активності словотвірної моделі, причому активність і продуктивність може розумітися по-різному [63]. Щодо цих понять, ми дотримуємося точки зору О.С. Кубрякової, яка вважає продуктивною модель, за якою утворюється велика кількість слів; а активною називає модель, за якою утворюється багато нових одиниць [11, с. 21].

Згідно із завданнями дослідження нас цікавить передусім активність певного типу словотворення. Оскільки ми порівнюємо словотвірні особливості української та англійської мов, важливо, чи наявний певний тип словотвору в обох мовах та наскільки він продуктивний в кожній з двох мов. Особливу увагу ми звертаємо на можливі труднощі передачі певної моделі українською або англійською мовою відповідно.

Своєрідність словотвору певної мови пов'язана із особливостями будови слова. Якщо в мові переважає одноморфемна структура слова, то продуктивним буде безафіксальне словотворення, а якщо структура слів двоморфемна, то переважатимуть афіксальні способи [64, с. 207]. Оскільки в кінці середньоанглійського періоду в англійській мові відбулося зникнення флексій, слова стали переважно одноморфемними і втратили

формальні ознаки приналежності до певної частини мови [65, с. 12]. Таким чином, стало можливим безафіксальне словотворення, яке набуло значної активності. Отже, у сучасній англійській мові має, за цією закономірністю, переважати безафіксальне словотворення, а в українській мові – афіксальне. Насправді безафіксальне словотворення більш поширене у сучасній англійській мові, ніж в українській, проте афіксальне словотворення у сучасній англійській мові також є активним.

До неактивних способів словотвору належать редуплікація, звуконаслідування, зміна наголосу, зворотний розвиток і універбація.

Редуплікація. Редуплікацією називається свідомий повтор у межах певного мовленнєвого відрізка однієї й тієї самої мовної одиниці з певною словотвірною, граматичною, семантичною або стилістичною заданістю [66, с. 1]. Редуплікація зустрічається як в англійській (*Avi Raz caught him, dragged him through the room filled with boxes...and now swarming with dark suited men carrying walkie-talkies and guns* [67, с. 298]. *Підхопив його Аві Рау, протяг через приміщення, завалене ящиками й коробками...а це було повно людей у темному однострої, із раціями*

[68, с. 339]), так і в українській мові (*Віддаленим наслідком цих подій можна вважати те змішане почуття вини й сорому, що звідтоді незмінно заповняло Дарку при зустрічі з кожним євреєм і **сяк-так** розсмюкувалося тільки при ближчому, вже таки особистому знайомстві* [69, с. 41]. *The remote consequences of these events reveal the mixed feelings of guilt and shame which from then on dogged her in her every encounter with Jews and which only faded on closer acquaintance* [70]). Два повторюваних елементи можуть бути повністю або частково схожими. Залежно від цього редуплікація може бути двох видів: повна редуплікація, тобто повтор вихідного елемента без змін (*І це **багато-багато** інших варіантів "Некрополя"* [71, с. 56]. *And many many more other variants of Necropolis* [72, с. 115]); варіативна редуплікація, за якої вихідний елемент зазнає фонетичних, граматичних або семантичних змін [66, с. 17] (*А може, так і краще, важко ворухнулася **сонна-пресонна** думка ...* [73, с. 149]. *And the **sleepy, very sleepy** thought stirred heavily that maybe it was for beter ...* [74, с. 157]). Окремо виділяється редуплікація з римованими компонентами (*'Take it easy. This isn't **hocus-pocus,**' Dillon assured him* [67, с. 31]. *Не хвилюйся. Тут **yse чисто**, – запевнив Ділон* [68, с. 42].) Повтор елементів має на меті образне вираження ідеї посилення, якості, інтенсивності, множинності (... *дивись, казала Ленця, **швидко-швидко** заочуючи рукав, дивись, які гострі, хочеш помацати ...* [69, с. 38]. ... *Look, look, said Effie, sweeping up her sleeve, see how sharp, want to feel it?* [70]).

Редуплікація не тотожна звуконаслідуванню. На відміну від звуконаслідування редуплікація має граматичну форму. З.А. Пахолок поділяє одиниці, утворені шляхом редуплікації, на прості слова, складні слова, утворені на основі сурядного зв'язку між компонентами та стійкі тавтологічні комплекси [66, с. 9].

Звуконаслідування (або звукова імітація). Цей спосіб словотворення належить до найдавніших та є універсальним явищем. Особливістю звуконаслідування є різне вираження звуків у різних мовах, пристосування до фонетичної системи певної мови (наприклад, звук, яким кличуть котів, відрізняється в англійській і українській мовах). Значна кількість таких слів позначають звуки тварин, комах, птахів, причому від іменників, що позначають сам звук, часто утворюються дієслова (*cock-a-doodle-doo – to cock-a-doodle-doo, кукурику - кукурикати*). Слова, утворені таким способом, досить часто зустрічаються у художніх творах, деякі з них передають людські звуки (*to giggle – хихотіти*), мають емоційне забарвлення, легко конвертуються в іменники [55, с. 50]. Вигуки також відносять до звуконаслідування. У художній творчості трапляються випадки, коли, з метою експресивності, декілька сторінок тексту складають лише одні звуконаслідування [75, с. 57-59].

При перекладі потрібно зважати на те, що в різних мовах той самий звук може позначатися по-різному. Наприклад, англійською *quack-quack*, а українською *кря-кря*.

Зміна наголосу/чергування наголосу. Як правило, цей спосіб в англійській мові стосується слів романського походження. Чергування наголосу іноді супроводжується полісемією в межах однієї частини мови [55, с. 49], наприклад, значення слова *mankind* залежить від наголосу та означає „всі чоловіки” або „всі люди”. В українській мові цей спосіб словотворення відсутній.

При перекладі слів, утворених зміною наголосу, проблема виникає лише у випадку, коли чергування наголосу використовується для створення гри слів, у такому разі можна використати прийом компенсації. В інших випадках можна просто використати словниковий відповідник.

Зворотний розвиток. Цей спосіб словотвору також називають регресивною деривацією [55], зворотним словотвором, реверсією. Зворотний розвиток – це процес словотворення, під час якого нове слово утворюється шляхом відкидання афікса від похідного слова [55, с. 49]. За допомогою зворотного розвитку найчастіше утворюються дієслова, похідні від іменників (*to barkeep – бути власником бару, to vacuum-clean – пилососити*).

Універбація. Термін „універбація” вперше вжив О.В. Ісаченко, він же використовував термін „семантична конденсація”. На позначення явища універбації вживався також термін „сорбція” [76]. У широкому розумінні універбацію розуміють як „трансформацію розгорнутої синтаксичної конструкції в однослівне найменування – слово-універб” [36, с. 4]. В іншому розумінні універбація розглядається як стилістичне явище, оскільки універбат (слово, що виникає в результаті універбації) є стилістично маркованим синонімом до вже існуючого багатослівного найменування [36, с. 4]. Як правило, слово-універб має стилістично знижене значення, вживається паралельно зі словосполученням. Наприклад, *маршрутне таксі – маршрутка, проїзний квиток – проїзний*.

Універбація є поширеним явищем у слов'янських мовах. Слова-універби можуть утворюватися шляхом додавання суфікса (*вівсяна каша - вівсянка*), еліптичної субстантивзації (*кандидатські іспити - кандидатські*). Також до способів утворення слів-універбатів деякі дослідники відносять композицію, зрощення та аббревіацію

[76]. Проте у нашому дослідженні ці способи розглядаються окремо. У сучасній англійській мові також використовується цей спосіб словотворення.

Виникнення універбатів зумовлене тенденцією до мовної економії та експресивності. Найбільш активна універбація в розмовному мовленні (*мобільний телефон – мобільник, mobile phone – mobile*).

Запропонований нами підхід до опису функціонування одиниць номінації базується на їх спроможності безпосередньо відображати динаміку розвитку мови, тобто розкривати свої потенційні можливості в процесі реального використання. До уваги беруться не тільки функціональні характеристики самих мовних одиниць, але й пов'язані з ними структурні особливості сучасної англійської мови, оскільки «функціоналізм - це принципово **типологічно** орієнтована лінгвістика» [77, с. 277]. Таким чином, функціоналізм не спрямований на формулювання апріорних аксіом про структуру конкретної мови, а ставить за мету розгляд її типологічних можливостей. У такий спосіб використаний підхід доводить готовність функціоналізму до аналізу швидких, малопередбачуваних змін у системі мови, а саме – до виконання мовними знаками не властивих їм функцій. Функціональні потенції номінативної одиниці, які дозволяють їй брати участь у передачі певного змісту або побудові необхідної за законами мови конструкції, зумовлюють вибір саме цієї одиниці мовцем.

Отже, на основі аналізу функціональних особливостей мовних одиниць у мовленні виявлено ізоморфні риси, а саме продуктивність словоскладання та непродуктивність редуплікації в українській й англійській мовах; аломорфні властивості – продуктивність синтаксичного словотворення та телескопії в англійській та їх непродуктивність в українській мовах. Більша схильність англійського словотворення до композитних утворень пояснюється аналітизмом структури цієї мови.

FUNCTIONAL ASPECT OF INACTIVE WAYS OF WORD-BUILDING IN ENGLISH AND UKRAINIAN

A. E. Levitsky, A. V. Sheludko,

Kyiv Taras Shevchenko National University

andrelev@list.ru

The article analyses such types of word-building as reduplication, stress interchange, onomatopoeia, back-formation, and univerbation in English and Ukrainian. These types of word-formation appear to be inactive in the languages compared. The research is grounded upon the analyses examples taken from present-day English and Ukrainian fiction and their translations to illustrate the ways of their rendering.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Плющ М.Я. Граматика української мови / М.Я. Плющ: у 2 ч.: підруч. для студ. філол. спец. вищ.навч. закладів. – К.: Вища школа, 2005. – 286 с.
2. Левицкий А.Э. Сравнительная типология русского и английского языков / А.Э. Левицкий, Л.Л. Славова: учеб. пособие для вузов. – Житомир: ЖГУ, 2005. – 204 с.
3. Положин М.М. Функціональний і когнітивний аспекти англійського словотворення. – Ужгород: Закарпаття, 1999. – 240с.
4. Дорошенко Л.О. Категорія безвідносної міри ознаки в слов'янських і германських мовах: семантика, структура форм: автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.15 “Загальне мовознавство” / Л.О. Дорошенко. – Донецьк, 2005. – 20 с.
5. Левицкий А.Э. Функциональные подходы к классификации единиц современного английского языка / А.Э. Левицкий. – К.: АСА, 1998. – 362 с.
6. Венкель Т.В. Синтагматичні, парадигматичні та епідигматичні характеристики прикметників на позначення кольору в англійській мові: автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.04 Германські мови / Т.В. Венкель. – Л., 2004. – 20с.
7. Бессонова О.Л. Оцінка як семантичний компонент лексичного значення слова (на матеріалі іменників-назв особи в англійській, французькій та українській мовах): автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.17 / О.Л. Бессонова. – Донецьк, 1995. – 22 с.
8. Мешков О.Д. Семантические аспекты словосложения английского языка / О.Д. Мешков. – М.: Наука, 1986. – 208 с.
9. Гак В.Г. Сопоставительная лексикология / В.Г. Гак. – М.: Международные отношения, 1977. – 264 с.
10. Конопатька Я.О. Семантична неологія в сучасному французькому медіадискурсі: автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.05 / Я.О. Конопатька. – К., 2005. – 20 с.
11. Кубрякова Е.С. Что такое словообразование / Е.С. Кубрякова. – М.: Наука, 1965. – 78 с.
12. Степанова М.Д. Теоретические основы словообразования в немецком языке / М.Д. Степанова, В. Фляйшер. – М.: Высшая школа, 1984. – 264 с.
13. Арутюнова Н.Д. Номинация и текст / Н.Д. Арутюнова // Языковая номинация. Виды наименований. – М.: Наука, 1977. – С. 304-357.
14. Омельченко Л.Ф. Англійська композита: структура і семантика: дис.... доктора філ. наук: 10.02.04 / Омельченко Л.Ф. – К., 1989. – 493 с.
15. Омельченко Л.Ф. Лексична семантика і структура англійських складних і складнопохідних лексем із суфіксом *-er* / Л.Ф. Омельченко // Вісник Житомирського держ. ун-ту ім. Івана Франка. – Житомир, 2006. – №27. – С. 44-49.
16. Омельченко Л.Ф. Продуктивні типи складних слів в сучасному англійському мові: на матеріалі прилагательних і глаголів / Л.Ф. Омельченко. – М.: Высшая школа, 1981. – 173 с.
17. Омельченко Л.Ф. Телескопія – один из малоизученных способов глаголообразования современного английского языка / Л.Ф. Омельченко // Филол. науки. – 1980. – № 5. – С. 66-71.
18. Положин М.М. Бахуврихи у сучасній англійській мові / М.М. Положин, Л.Ф.Омельченко: навч. посіб. – Ужгород: Закарпаття, 2004. – 60 с.
19. Положин М.М. Функциональное словосложение и префиксальные ономазиологические категории в английском языке / М.М. Положин, Л.Ф.Омельченко. – Ужгород: Изд-во УГУ, 1997. – 100 с.
20. Мешков О.Д. Словообразование современного английского языка / О.Д. Мешков. – М.: Наука, 1976. – 246 с.
21. Мешков О.Д. Словообразование в современном английском языке / О.Д. Мешков. – М.: Высшая школа, 1985. – 187 с.

22. Царев П.В. Продуктивное именное словообразование в современном английском языке / П.В. Царев. – М.: Изд-во МГУ, 1984. – 225 с.
23. Царев П.В. Производные слова в английском языке / П.В. Царев. – М.: Изд-во Московского ун-та, 1977. – 134 с.
24. Царев П.В. Сложные слова в английском языке / П.В. Царев. – М.: Изд-во МГУ, 1980. – 126 с.
25. Левицкий А.Э. Особенности реализации языковым знаком нетипичных функций в процессе коммуникации [Электронный ресурс] / А.Э. Левицкий // Культура народов Причерноморья. – Т. № 32. Режим доступа: <http://www.ccssu.crimea.ua/tnu/magazine/culture/culture32/index.htm>
26. Єнікєєва С.М. Формування та функціонування нових словотворчих елементів англійської мови: автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.04 / С.М. Єнікєєва. – Харків, 1999. – 16 с.
27. Гармаш О.Л. Система словотвору англійської мови та інноваційні процеси: автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.04 / О.Л. Гармаш. – Запоріжжя, 2005. – 19 с.
28. Клименко Н.Ф. Система афіксального словотвору сучасної української мови / Н.Ф. Клименко – К.: Наукова думка, 1973. – 186 с.
29. Клименко Н.Ф. Словообразовательная структура и семантика сложных слов в современном украинском языке: автореф. дис.... д-ра. филол. наук: 10.02.02 / Н.Ф. Клименко.– К., 1984. – 52 с.
30. Клименко Н.Ф. Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови / Н.Ф. Клименко, Є.А. Карпіловська / Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України. – К., 1998. – 161 с.
31. Горпинич В.О. Словотворення і словотвір української мови / В.О. Горпинич: текст лекцій / Державний комітет України з питань науки і технологій. – К., 1995. – 68 с.
32. Стишов О.А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) / О.А. Стишов: монографія. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2003. – 388 с.
33. Азарова Л.Є. Структурна організація складних слів (концепція „золотої пропорції”): автореф. дис.... д-ра філол. наук: 10.02.01 / Л.Є. Азарова. – К., 2002. – 32 с.
34. Плющ М.Я. Способи словотвору в сучасній українській літературній мові: дис.... канд. філол. наук: 10.02.02 / Плющ М.Я. – К., 1956. – 277 с.
35. Грещук О.Б. Словотвір у процесі породження тексту: дис.... канд. філол. наук: 10.02.01 / О.Б. Грещук. – Івано-Франківськ, 1996. – 149 с.
36. Думчак І.М. Універбація в українській мові: автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.01 / І.М. Думчак. – Івано-Франківськ, 1998. – 16 с.
37. Жлуктенко Ю.О. Порівняльна граматики англійської та української мов / Ю.О. Жлуктенко. – К.: Рад.шк., 1960. – 160 с.
38. Жлуктенко Ю.О. Порівняльні дослідження з граматики англійської, української та російської мов / Ю.О. Жлуктенко. – К.: Наукова думка, 1981. – 354 с.
39. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов: посібник [для перекладацьких відділень вузів] / Л.Г. Верба. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 160 с.
40. Халдоянниди Н.Л. Сравнительная типология русского, немецкого и английского языков / Н.Л. Халдоянниди: учеб. пособие / Пятигорский гос. лингвистический ун-т. – Пятигорск, 2001. – 153 с.
41. Korunets' I.V. Contrastive Topology of the English and Ukrainian Languages / I.V. Korunets': навчальний посібник. – Вінниця: Нова Книга, 2003. – 464 с.
42. Каліущенко В.Д. Типологія значень словотвірних афіксів / В.Д. Каліущенко // Проблеми зіставної семантики. – Вип.7. – К: КНЛУ, 2005. – С. 305-308.
43. Андрусак І.В. Англійські неологізми кінця ХХ століття як складова мовної картини світу: автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.04 / І.В. Андрусак. – К., 2003. – 19 с.
44. Герман В.В. Індивідуально-авторські неологізми (оказіоналізми) в сучасній поезії (60-90-ті роки): автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.01 / М.В. Бондар.– К., 1999.–22 с.
45. Гусак І.П. Структура та прагматика фрагментованих лексичних одиниць у сучасній англійській мові (на матеріалі мови мас-медіа): автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.04 / І.П. Гусак. – Львів, 2005. – 21 с.
46. Зацний Ю.А. Розвиток словникового складу англійської мови в 80-ті – 90-ті роки ХХ століття: автореф. дис.... д-ра філол. наук: 10.02.04 / Ю.А. Зацний. – К., 1999. – 19 с.
47. Турчак О.М. Оказіоналізми в мові української преси 90-х років ХХ ст.: автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.01 / Н.М. Мединська. – Дніпропетровськ, 2005. – 21 с.
48. Худолій А.О. Динаміка функціональних змін у мові американської публіцистики кінця ХХ - на поч. ХХІ ст.: дис.... канд. філол. наук: 10.02.04 / Худолій А.О. – К., 2003. – 275 с.
49. Янков А.В. Соціально-політичні неологізми та оказіоналізми в американському варіанті англійської мови: структура-семантика-функціонування: автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.04 / А.В. Янков. – Львів, 2004. – 21 с.
50. Стишов О.А. Нові аббревіатури в мові мас-медіа кінця ХХ століття / О.А. Стишов // Мовознавство. – 2001. – №1. – С. 33-40.
51. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову: Граматичні труднощі / В.І. Карабан. – К.: Кременчук, 1999. – Ч.1. – 249с.
52. Левицкая Т.Р. Проблемы перевода на материале современного английского языка / Т.Р. Левицкая, А.М. Фитерман. – М.: Международные отношения, 1976. – 203 с.
53. Ельцов К.А. Стратегия перевода аббревиатур: автореф. дис.... канд. филол. наук: 10.02.19 / Ельцов К.А. – М., 2005. – 19 с.
54. Proshina Z. Theory of Translation (English and Russian) / Z. Proshina. – Владивосток: Издательство Дальневосточного университета, 1999. – 265 с.
55. Мостовий М.І. Лексикологія англійської мови / М.І. Мостовий. – Харків: Основа, 1992. – 256 с.
56. Введение в сравнительную типологию английского, русского, украинского языков / К.К. Швачко, П.В. Терентьев, Т.Г. Янукия, С.А. Швачко. – К.: Вища школа, 1977. – 117с.
57. Бабій І. Складні слова як номінативно-текстовірний компонент (на матеріалі роману В. Барки “Жовтий князь”) / І. Бабій // Українське мовознавство. – 2006. – №35. – С. 50-55.
58. Гонта И.А. Структурные и семантические особенности композит-метафор в американском сленге: автореф. дис.... канд. филол. наук: 10.02.04 / И.А. Гонта. – К., 2000. – 20 с.
59. Языковая номинация: общие вопросы под ред. Б.А. Серебренникова. – М.: Наука, 1977. –Т. 1. – 358 с.
60. Хомечко Г. Демінутиви як самобутня прикмета української мови. [Електронний ресурс] / Г. Хомечко. Режим доступу: http://www.humanities.lviv.ua/TW/OR/homechko_OR.htm
61. Агаронян И.В. Словообразование окказионализмов существительных в эпистолярном наследии II пол. XIX - I четверти XX веков: автореф. дис.... канд. филол. наук: 10660 / И.В. Агаронян. – Куйбышев, 1972. – 15 с.
62. Ретунская М.С. Английское окказиональное словообразование: на материале имен существительных и прилагательных: автореф. дис.... канд. филол. наук: 10.02.04 / М.С. Ретунская. – Горький, 1974. – 21 с.
63. Земская Е.А. Современный русский язык. Словообразование / Е.А. Земская. – М.: Просвещение, 1973. – 304 с.

64. Аракин В.Д. Сравнительная типология русского и английского языков / В.Д. Аракин. – М.: Просвещение, 1989. – 254 с.
65. Бенвенист Э. Общая лингвистика / Э. Бенвенист, Ю.С. Степанов (общ. ред., вступ. ст. и коммент.), Ю.Н. Караулов (пер. с фр.). – 2-изд., стер. – М.: Едиториал УРСС, 2002. – 447с.
66. Пахолок З.А. Особенности функционирования редупликации в близкородственных языках [Электронный ресурс] / З.А. Пахолок. Режим доступа: <http://www.ugr.es/~congrusgra07/tezis18.pdf>
67. Gregory J. The Book of Names / J. Gregory, K. Tintory. – New York: St. Martin's Criffin, 2007. – 304 p.
68. Грегори Дж. Книга імен / Дж. Грегори, К. Тінторі: пер. з англ. А. Кам'янець, Т. Некряч. – Харків: Книжковий клуб „Клуб сімейного дозвілля”, 2007. – 352 с.
69. Забужко О. Дівчатка: повість / О.Забужко // Сестро, сестро: повісті та оповідання. – Видання друге. – К.: Факт, 2005. – С. 37-68. – (Першотвір).
70. Zabuzhko O. Girls [Електронний ресурс] / O. Zabuzhko. Boston – New York – San Fransisco <...>: Arrowsmith, 2005. – 38 p. Режим доступу: <http://www.wordswithoutborders.org/article.php?lab=Girls>
71. Прохасько Т. Некрополь: повість / Т. Прохасько // Лексикон таємних знань. – Львів: Кальварія, 2006. – С. 39-65. – (Першотвір).
72. Prokhasko T. Necropolis / Prokhasko T. // Two Lands, New Vision: stories from Canada and Ukraine. – New York: Coteau books, 1999. – P. 99-123.
73. Забужко О.Я., Мілена: повість/ О.Забужко // Сестро, сестро: повісті та оповідання. – Видання друге. – К.: Факт, 2005. – С. 125- 154. – (Першотвір).
74. Zabuzhko O.I., Milena / O. Zabuzhko // Two Lands, New Vision: stories from Canada and Ukraine. – New York: Coteau books, 1999. – P. 125-161.
75. Издрик АМ™: [роман] / Издрик – Львів: Кальварія, 2005. – 260 с. – (Першотвір).
76. Смирнова А.Э. Сорбция как активный способ словообразования: автореф. дис.... канд. филол. наук: спец. 10.02.19 / А.Э. Смирнова. – Минск, 2000. – 19 с.
77. Кибрик А. А., Плулган В. А. Функционализм // Фундаментальные направления современной американской лингвистики / А. А. Кибрик, В. А. Плулган; под ред. А.А. Кибрика, И. М. Кобозевой и И. А. Секеиной. – М.: Изд-во МГУ, 1997. – С. 276–339.

Надійшла до редакції 30 листопада 2009 р.

